

Revizija v izvršilnem postopku

Prof. dr. Vesna Rijavec

Pravna fakulteta

UM

Splošna definicija pravnega sredstva

- Ožji pomen pravnega sredstva: je procesno dejanje stranke ali druge upravičene osebe, s katero zahteva od pristojnega sodišča, da razveljavi ali spremeni odločbo sodišča, za katero trdi, da je zanje neugodna, nepravilna in nezakonita – gre za izpodbijanje sodne odločbe oz. za nasprotovanje poslovanju sodišča.
- Širši pomen pravnega sredstva: je zdravilo za nekaj slabega v postopku;
- Beseda pravno sredstvo lahko pomeni metodo za zaščito pravic strank
- Problematična terminologija
- V nemškem pravnem krogu razlikovanje med **Rechtsmittel** **Rechtsbehelfe**

Antinomija med rednimi in izrednimi pravnimi sredstvi v svetu

Razlikovanje vzpostavljeno

1. v samem zakonu,
2. V delih akademskih autorjev,
3. V tretji skupini držav razlikovanja med rednimi in izrednimi pravnimi sredstvi ne poznajo
 - ricorso per cassazione – navadna pritožba v Italiji, prav tako na Nizozemskem,
 - le [pourvoi en cassation](#) (recours en cassation) v Francuskoj, Belgiji in Luksemburgu je izredno pravno sredstvo.
 - **Bistven je dostop do Vrhovnega sodišča !**

Revizija ZPP-D ZPP-E

- Prej: Kombinacija **dopuščene in dovoljene revizije** – javni interes in hkrati tudi individualni interes pri presoji ali bo sodba podvržena tudi presoji Vrhovnega sodišča.
- **ratione valoris ratione materiae** revizija **vezana na vrednost spornega predmeta ali družbeno pomembnost spora z vidika posameznika**

Vselej dovoljena v sporih iz naslova: preživnine, odškodnine za izgubljeno preživljanje zaradi smrti preživjalca, pravice intelektualne lastnine, varstva konkurence, v določenih delovnih in socialnih sporih, zoper nekatere odločitve upravnega sodišča, področni zakoni npr. Zakon o medijih, Zakon o denacionalizaciji, Zakon o duševnem zdravju...

- Sedaj: samo dopuščena

Postopek izvršbe in zavarovanja

- Do novele ZIZ-L - zoper pravnomočno odločbo, izdano v postopku izvršbe in zavarovanja, revizija ni bila dovoljena
- edino pravno sredstvo, s katerim je bil v izvršilnih postopkih omogočen dostop do Vrhovnega sodišča je bila **zahteva za varstvo zakonitosti** pod pogoji iz 367.a člena ZPP (385. člen ZPP v povezavi s 15. členom ZIZ).

ZIZ-L –revizija zgolj v korist upniku (prvi odstavek 10. člena ZIZ)

Za **upnika** sedaj revizija :

- zoper **sklep**, izdan na drugi stopnji, s katerim je pravnomočno odločeno, da **se predlog za izvršbo zavrže ali zavrne**.

Za **dolžnika** že doslej dostop do Vrhovnega sodišča preko pravde

- Proti pravnomočnemu sklepu o zavrnitvi ugovora, lahko **dolžnik** vloži **tožbo** zaradi **nedopustnosti izvršbe** po 59. členu ZIZ, v pravnem postopku pa mu je pod pogoji iz 367.a člena ZPP omogočen dostop do Vrhovnega sodišča z dopuščeno revizijo.
- Ali je s tem ustrezno vzpostavljeno ravnovesje med upnikom in dolžnikom glede dostopa do VS?

Tožba zaradi nedopustnosti izvršbe

- **59. člen**
- **(Pravda ali drug postopek za nedopustnost izvršbe)**
- Če je sodišče **o ugovoru** odločalo na podlagi **dejstev**, ki so bila med strankama **sporna**, in se ta dejstva **nanašajo na samo terjatev**, lahko dolžnik v tridesetih dneh od pravnomočnosti sklepa o ugovoru začne pravdo ali drug postopek za ugotovitev nedopustnosti izvršbe.
- Vložitev tožbe po prejšnjem odstavku ne zadrži izvršbe, niti izpolnitve dolžnikove obveznosti, če s tem zakonom ni drugače določeno.

Na samo terjatev se nanašajo vsi opozicijski razlogi

Opozicijski razlogi – prenehanje terjatve

- Predvsem:
- izpolnitev obveznosti, lahko tudi s sodnim pologom, včasih je možna tudi nadomestna izpolnitev (283. člen OZ).
- odpust dolga (319. člen OZ),
- novacija (323. člen OZ),
- združitev (328. člen OZ),
- naknadna nemožnost izpolnitve (329. člen OZ),
- pobot, ki nastopi po pravnomočnosti izvršilnega naslova (311. člen OZ),
- nastop razveznega pogoja,
- opredelitev predmeta obveznosti za stvar zunaj pravnega prometa,
- prodaja predmeta obveznosti na prej opravljeni dražbi v izvršilnem postopku

Pravnomočna odločitev sodišča II. stopnje o **pritožbi upnika**

npr.

- ker niso izpolnjene formalne ali materialne predpostavke izvršbe;
- primernost izvršilnega naslova;
- izkazovanje nastopa pogoja ali zapadlosti terjatve;
- skladnost predloga za izvršbo z izvršilnim naslovom;
- dolžnost specificiranja terjatve iz notarskega zapisa v predlogu za izvršbo (glavnica, pogodbene obresti, zamudne obresti, stroški);
- trditveno in dokazno breme v predlogu za izvršbo; vprašanja izvajanja materialno-procesnega vodstva v fazi odločanja o dovolitvi izvršbe ipd.;

Nesprejet prvi predlog novele ZIZ-L iz februarja 2017

- V 6. členu je predvideval, da bi bila zoper **pravnomočen sklep, izdan na drugi stopnji, s katerim je bil postopek končan**, dovoljena revizija pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja pravični postopek.

Pravnomočna odločitev sodišča II. stopnje o ugoditvi dolžnikovemu ugovoru - ni revizije

Če sodišče ugovoru ugodi in **izvršbo ustavi**, ne zavrne ali zavrže predloga

Npr. na podlagi

- ugovora zoper sklep o izvršbi,
- ugovora po izteku roka,
- ugovora novega dolžnika,
- ugovora zoper novo izvršilno sredstvo;

Ni revizije – proti odločbam kognicijskega postopka

- sklep o razveljavitvi potrdila o pravnomočnosti in izvršljivosti (gre za obnovi postopka sorodno pravno sredstvo)???
- sklep o nasprotni izvršbi, da upnik vrne dolžniku tisto, kar je z izvršbo dobil (četrti odstavek 68. člena ZIZ) - odločitev o obogatitvenem tožbenem zahtevku, zoper tak sklep pa je dovoljena tudi obnova postopka (peti odstavek 68. člena ZIZ);
- sklep, s katerim je Okrajno sodišče v Ljubljani zavrnilo ali zavrglo dolžnikov ugovor zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine, sodišče druge stopnje pa je takšno odločitev potrdilo (oziroma v tej smeri spremenilo sklep sodišča prve stopnje).

Problemi v praksi

- V praksi je nedorečena problematika standarda obrazloženosti ugovora;
- možnost navajanja novot v ugovornem postopku,
- možnost izvajanja materialnega procesnega vodstva v ugovornem postopku.

Dopuščena revizija – vsebinski pogoji za dopustitev

Sodišče dopusti revizijo, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, **ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse**. Sodišče dopusti revizijo **zlasti v primerih**:

- če gre za pravno vprašanje, glede katerega odločitev sodišča druge stopnje odstopa od sodne prakse vrhovnega sodišča, ali
- če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse vrhovnega sodišča ni, še zlasti, če sodna praksa višjih sodišč ni enotna, ali
- če gre za pravno vprašanje, glede katerega sodna praksa vrhovnega sodišča ni enotna.

Dopuščena revizija – vsebinski pogoji za dopustitev

Vprašanje pomena pravilnosti odločitve v konkretnem primeru

- glavni kriterij za dostop do Vrhovnega sodišča je **objektivni pomen zadeve za pravni red** (rešitev pomembnega pravnega vprašanja, poenotenje prakse, prispevek k razvoju prava).

VENDAR: ukinitev kriterija vrednosti spornega predmeta ne pomeni, da je s tem onemogočena skrb Vrhovnemu sodišču za zagotavljanje pravilnosti odločitev v posameznih konkretnih primerih. Glede te dolžnosti (**t. i. Einzelfallgerechtigkeit**) obstoji bogata judikatura avstrijskega in nemškega Vrhovnega sodišča, ki je izoblikovalo prakso oziroma doktrino, da je kriteriju pomembnega pravnega vprašanja zadoščeno (je izpolnjen), **ko je napačno odločeno v konkretni zadevi, ki ima za stranko hude posledice, ali gre za odločitev, ki posega v jedro ustavnih pravic, ali je v zadevi odločeno očitno narobe**. V takšnih primerih bi bilo v nasprotju s pravno varnostjo, da takšna odločitev sodišča obstoji. (glej tudi M.Dolenc)

Dopuščena revizija – postopek dopustitve

Predlog za dopustitev revizije:

Predlog za dopustitev revizije mora stranka podati **v 30 dneh po vročitvi pravnomočne sodbe sodišča druge stopnje.**

V predlogu za dopustitev revizije mora **stranka natančno in konkretno navesti sporno pravno vprašanje** in pravno pravilo, ki naj bi bilo prekršeno, **okolščine, ki kažejo na njegovo pomembnost**, ter na kratko obrazložiti, zakaj je sodišče druge stopnje to vprašanje rešilo nezakonito; zatrjevane kršitve postopka mora opisati natančno in konkretno, na enak način pa mora izkazati tudi obstoj sodne prakse vrhovnega sodišča, od katere naj bi odločitev odstopala, oziroma neenotnost sodne prakse.

O predlogu za dopustitev revizije s sklepom odloča **senat treh sodnikov vrhovnega sodišča.**

Za obrazložitev sklepa, s katerim se **predlog za dopustitev revizije zavrne, zadošča, da se sodišče splošno sklicuje na neobstoj pogojev iz 367.a člena tega zakona.**

Sklep o dopustitvi revizije:

V sklepu o dopustitvi revizije sodišče navede, v katerem delu oziroma glede katerih konkretnih pravnih vprašanj se revizija dovoli.

Zoper sklep o dopustitvi revizije oziroma sklep, da revizija ni dopustna, ni pritožbe.

Stranke vložijo revizijo v **15 dneh po vročitvi sklepa vrhovnega sodišča o dopustitvi revizije.**

Razlogi za revizijo

Revizijski razlogi ostajajo v glavnini nespremenjeni, rahlo razširjeni z novelo zadnjo novelo - ZPP-E.

Revizija se lahko vloži:

- zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka pred sodiščem prve stopnje, ki jih je stranka uveljavljala pred sodiščem druge stopnje,
- zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka pred sodiščem druge stopnje
- ali zaradi zmotne uporabe materialnega prava.

Revizije ni mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja.

Hrvaška

- Na Hrvaškem je zoper pravnomočno odločbo, izdano v postopku izvršbe in zavarovanja, mogoče vložiti revizijo, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o materialnopravnem ali procesnopravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev enotne uporabe prava

Avstrija

V izvršilnem postopku je proti odločitvi sodišča druge stopnje o rekurzu (tj. pritožbi zoper sklep) dovoljen *Revisionsrekurs* (revizija zoper odločbo sodišča druge stopnje o rekurzu) pod pogoji iz par. 528 aZPO, o katerem odloča vrhovno sodišče (*Oberster Gerichtshof* – OGH): če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati:

- rešitev pravnega vprašanja materialnega ali procesnega prava, ki ima samo precejšen (neizjemen) pomen (nem. *erhebliche Bedeutung*) za zagotovitev pravne enotnosti,
- pravne varnosti ali razvoja prava, med drugim če je pritožbeno sodišče odstopilo od prakse vrhovnega sodišča ali
- če prakse vrhovnega sodišča ni ali ta ni enotna. Pod 5000 EUR revizije ni, med 5000 in 30.000 EUR dopuščena, o dopustitvi odloča pritožbeno sodišče, nad 30.000 EUR je *Revisionsrekurs* mogoče neposredno vložiti pri vrhovnem sodišču.

Nemčija

- *V Nemčiji ni dovolitve izvršbe, nadomešča jo izvršilna klavzula na izvršilnem naslovu*
- *Rechtsbeschwerde* (revizija zoper sklep tudi izdan v izvršilnem postopku, par. 574 nemškega civilnega postopnika, *Zivilprozessordnung* – nZPO) pri zveznem vrhovnem sodišču (nem. *Bundesgerichtshof* – BGH), če jo dovoli pritožbeno sodišče in če gre za pomembno pravno vprašanje, razvoj prava ali poenotenje sodne prakse
- *Rechtsbeschwerde* izključena le v zadevah, ki se nanašajo na evropski nalog za zamrznitev bančnih računov (par. 957 ZPO) in na *Arrest* (oblika zavarovanja terjatev, podobna predhodnim odredbam, par. 542 nZPO).
- z izvršilnimi zadevami se ukvarja tudi BGH, kar ima zelo pozitivne učinke

Dileme ob sprejemanju/dokončanju reforme revizije

1.) omejevanje dostopa do sodišča?

2.) večanje odgovornosti Višjega (pritožbenega sodišča), hkrati bojazen, da bo kakovost njihovih odločitev padla, ker ne bodo več podvržene kontroli Vrhovnega sodišča

3.) „pri milijonskih zneskih je pomembna tudi pravilnost odločitve“

3.) negotovost glede odziva Vrhovnega sodišča na novo ureditev

Pomanjkljivosti

- **Neobrazloženost sklepov o zavrnitvi** predlogov za dopustitev revizije bi se utegnila odraziti tudi v nekonsistentnosti odločanja Vrhovnega sodišča
- Odločanje **brez spisa**

Senat treh sodnikov o njej odloči brez sodnega spisa in brez izjave nasprotne stranke, saj gre za nekontradiktoren postopek

Težava odločanje brez dejanskega stanja. Dejansko stanje, ki ga opisujejo revidenti v revizijah, je pogosto prilagojeno (zavestni ali nezavedni) želji po njeni uspešnosti. Celotno relevantno dejansko stanje tudi ni vedno razvidno iz odločbe sodišča druge stopnje, ki jo mora stranka priložiti predlogu za dopustitev revizije.

Preskus v mejah navedenih razlogov?

- Mnogi določbo razumejo tako, da naj Vrhovno sodišče pri odločanju o reviziji pretehta le argumente obeh strank in se o njih izreče, ne pa, da naj samostojno, tudi izven argumentacije pravnih strank, zavzame stališče o spornem pravnem vprašanju.
- Dilema ni nepomembna. Če se Vrhovno sodišče omeji na preizkus utemeljenosti razlogovanja (argumentov) pravnih strank, potem bo o istem pravnem vprašanju zaradi različne argumentacije strank v različnih zadevah (včasih) zavzemalo različna stališča.
- Nemško zvezno sodišče po izrecni zakonski določbi (tretji odstavek par. 557 ZPO) ni vezano na revizijske razloge (utemeljitev).
- Glej Mile Dolenc, O nekaterih vprašanjih v zvezi z dopuščeno revizijo po ZPP-D....

Pomen in vloga VS RS -z vidika Ustave

U-I-302/09, Up-1472/09, U-I-139/10, Up-748/10 z dne 12.5.2011

Narava postopka odločanja o dopustitvi revizije in ustavnopravna vloga Vrhovnega sodišča

Nobena človekova pravica ne zagotavlja pravice do revizije. Zakonodajalec sme zato v izhodišču prosto presoditi, ali bo omogočil revizijo v civilnih zadevah, kakšne namene bo to izredno pravno sredstvo pretežno imelo in ali ga bo podvrgel pristopni kontroli (Vrhovnega sodišča).

Opisani sistem, katerega jedro je institut dopuščene revizije, revizijo v prvi vrsti vzpostavlja kot **sredstvo za doseg ciljev, objektivno pomembnih z vidika pravnega reda v celoti**. Vrhovnemu sodišču kot najvišji avtoriteti sodne oblasti glede razlage in uporabe zakona omogoča izrekanje o pomembnih pravnih vprašanjih, s čimer zagotavlja razvoj prava prek sodne prakse. Poudarja in krepi odgovornost Vrhovnega sodišča za poenotenje sodne prakse v državi in s tem za zagotovitev enakosti pred zakonom.

Glavni cilj reforme

Krepitev avtoritete prava

Krepitev pravne države

Pravna varnost = pravna predvidljivost

Posredni učinek = manjše število sporov, manjša obremenitev rednih sodišč

Glavni cilj reforme

Individualni interes je postavljen v ozadje. Dostop do Vrhovnega sodišča bo enak za vse, pod enakimi pogoji in neodvisen od višine zahtevka. Vsi bodo morali izkazati enake pogoje, da odločitev v njihovem primeru predstavlja pomembno pravno vprašanje za razvoj prava, odpravlja enotnost sodne prakse ali bo njihov primer sodno prakso šele oblikoval.

Vrhovno sodišče **usmerja nižja sodišča** (s poenotenjem in nadaljnjim razvojem prava) in s tem posameznikom prihrani prehajanje med instancami, da bi izvedeli, kakšna je vsebina prava (Galič, Zobec).

Hvala za pozornost

